

Podsumowanie

strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pogorzela

na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022 roku

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), zwana dalej ustawą o.o.ś. - do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione oraz ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie uprawnionych organów, wyniki konsultacji społecznych i metody i częstotliwość monitoringu.

1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu

Sporządzanie programów ochrony środowiska, ich aktualizacja i ocena jest obowiązkiem ustawowym wynikającym z przepisów art. 17 ust. 1, 2 i 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.).

Aktualizując program ochrony środowiska skoncentrowano się na zadaniach priorytetowych dla gminy, wynikających ze zidentyfikowanych problemów, będących kontynuacją działań określonych w poprzednim programie; zadań których realizacja wpłynie bezpośrednio na osiąganie założonych celów i może w istotny sposób wpłynąć na poprawę stanu środowiska, sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi gospodarczemu oraz poprawie warunków życia mieszkańców.

Za cel priorytetowy programu uznano poprawę jakości środowiska: przede wszystkim jakości wód powierzchniowych i podziemnych, a także ograniczenie „niskiej emisji” do powietrza.

Podejmowane działania związane będą z rozwojem zbiorczego systemu sieci kanalizacyjnej, przeciwdziałaniem zanieczyszczeniom obszarowym pochodzącym z rolnictwa oraz modernizacją podstawowego układu drogowego sprzyjającą ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz hałasu komunikacyjnego.

Dokument nie zawiera alternatywnych rozwiązań ponieważ planowane działania mają charakter optymalny dla realizacji ustalonej wizji rozwoju gminy, a wszystkie proponowane cele i związane z nimi zadania w efekcie mają pozytywny wpływ na środowisko prowadząc do poprawy jego stanu.

2. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Zgodnie z przepisami art. 46 ustawy o.o.ś. do projektu aktualizacji programu sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko, której zakres i stopień szczegółowości został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo z dnia 22.06.2015 r., znak WOO-III.411.243.2015.AO.1) oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu (pismo nr DN-NS.9012.733.2015 z dnia 5.06.2015 r.).

Celem prognozy było wykazanie, w jaki sposób realizacja zadań, zmierzających do osiągnięcia celów określonych w programie ochrony środowiska wpłynie na zmianę jakości środowiska. W prognozie oceniono przewidywane skutki oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska w granicach potencjalnych wpływów oraz sposoby łagodzące potencjalne, negatywne oddziaływania.

Większość przewidywanych w programie zadań o charakterze inwestycyjnym będzie ingerować w środowisko przede wszystkim na etapie ich realizacji, natomiast ich eksploatacja, użytkowanie przyczyni się w sumie do poprawy stanu środowiska, nie będzie

więc miała znaczącego, negatywnego oddziaływania.

3. Opinie właściwych organów

Projekt aktualizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Pogorzela został zaopiniowany pozytywnie przez Zarząd Powiatu Gostyńskiego uchwałą Nr 37/214/15 z dnia 12 listopada 2015 roku.

Projekt aktualizacji programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został pozytywnie zaopiniowany przez Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu (opinia Nr DN-NS.9012.1606.2015 z dnia 18.11.2015 r. - bez uwag) oraz przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (opinia Nr WOO-III.410.767.2015.PW.1 z dnia 30.11.2015 r.). Opinia RDOŚ została uwzględniona w ostatecznej wersji ww. dokumentów (sposób realizacji uwag do prognozy stanowi załącznik do niniejszego podsumowania).

4. Wyniki postępowania prowadzonego z udziałem społeczeństwa

Zgodnie z wymogami art. 39 ustawy o.o.ś. Burmistrz Pogorzeli zapewnił możliwość udziału społeczeństwa poprzez podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości zapoznania się z projektem aktualizowanego programu oraz prognozy (ogłoszenie z dnia 30.10.2015 r.), określając jednocześnie sposób, miejsce oraz termin składania uwag i wniosków (od dnia 2.11.2015 r. do dnia 23.11.2015 r.). Powyższa informacja została podana do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Gminy Pogorzela (BIP), wywieszenie obwieszczenia na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Pogorzeli oraz w sołectwach (od dnia 30.10.2015 r. do dnia 24.11.2015 r.).

W ramach postępowania prowadzonego z udziałem społeczeństwa w ww. sprawie nie zgłoszono żadnych uwag i wniosków.

5. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Realizacja programu ochrony środowiska nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko, w związku z czym takiego postępowania nie prowadzono.

6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Monitoring skutków realizacji dokumentu prowadzony zostanie w dwóch płaszczyznach: monitoring środowiska (ocena stanu środowiska) i monitoring programu.

Monitoring środowiska to źródło informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska, czyli podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska, natomiast monitoring programu to ocena zaplanowanych zamierzeń.

Organ wykonawczy gminy co dwa lata sporządza raport z wykonania programu i przedstawia go swojej radzie. Podstawą oceny realizacji programu będą zauważalne efekty odniesione do założonych celów. Efekty ekologiczne oceniane będą na podstawie zestawu dobranych wskaźników monitorowania programu.

Ocena realizacji POŚ na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie, co dwa lata, a ocena stanu środowiska oraz jego zmian odbywać się może na podstawie analizy wyników istniejącego systemu monitoringu środowiska (PMS).

Załącznik:

Sposób i zakres uwzględnienia uwag

RDOŚ do prognozy

**Sposób realizacji uwag zawartych w opinii RDOŚ w Poznaniu
z dnia 30 listopada 2015 r. znak: WOO-III.410.767.2015.PW.1
do projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pogorzela
wraz z prognozą oddziaływania na środowisko**

Ad. 1.

Uwaga dotyczy analizy, oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania na różnorodność biologiczną zwierzęta i rośliny niżej wymienionych zadań:

1. Zwiększanie powierzchni leśnej poprzez zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo (bez zajmowania cennych ekosystemów nieleśnych).
2. Zalesianie nieużytków i gruntów najsłabszych.
3. Prowadzenie prac konserwacyjnych i regulacyjnych oraz zabezpieczenie koryt rzek, cieków, rowów; zwiększenie retencji korytowej; modernizacja urządzeń melioracyjnych.
4. Rozbudowa sieci gazowej na terenie gminy.

W prognozie na stronach 37- 43, w tabeli pt. „Analiza potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na środowisko (efekt docelowy)” jest zawarta ocena wpływu zadań ujętych w POS na poszczególne komponenty środowiska, w tym również na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta.

Z tabeli wynika, że pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta będą miały ww. zadania oznaczone nr: 1, 2, 4, natomiast brak oddziaływania lub oddziaływanie mało znaczące przypisano zadaniu oznaczonemu nr 3.

Spośród ww. zadań w harmonogramie rzeczowo – finansowym programu na lata 2015-2018 i w perspektywie do 2022 roku znalazła się „rozbudowa sieci gazowej” lecz bez określenia zakresu rzeczowego i finansowego - inwestorem w tym przypadku jest WSG Poznań, oraz „poprawa małej retencji - modernizacja stawów wiejskich (Bułaków i Kaczagórka)”, co jest częścią ww. zadania nr 3.

Komentarz jest zawarty w rozdziale 1.2.2. „Wpływ na różnorodność biologiczną, florę, faunę”, gdzie wśród inwestycji, które będą miały pozytywny wpływ wymienia się gazyfikację, łącząc ten fakt z poprawą jakości powietrza (czyste powietrze sprzyja wegetacji roślin i bytowaniu zwierząt). Zawarto tam również informację, że Gmina Pogorzela jest zgazyfikowana i dalszym etapem jest budowa przyłączy.

W tym samym rozdziale jest opisany wpływ na środowisko biotyczne odbudowy istniejących zbiorników wodnych (Bułaków, Kaczagórka, Pogorzela), z końcowym wnioskiem, że zachwianie równowagi biologicznej spowodowanej realizacją tego zadania będzie krótkotwałe i odwracalne.

Nie odniesiono się w komentarzu do ww. zadań nr 1 i 2 związanych ze zwiększeniem terenów leśnych, ponieważ nie zostały one ujęte w harmonogramie rzeczowo – finansowym, nie jest znany zakres, jest to tylko działanie wskazane jako pozytywnie wpływające na różnorodność biologiczną, florę, faunę, co jest oczywiste w przypadku gminy o małej lesistości.

Ad. 2.

Uwaga dotyczy analizy, oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania na wodę niżej wymienionych zadań:

1. Prowadzenie prac konserwacyjnych i regulacyjnych oraz zabezpieczenie koryt rzek, cieków, rowów; zwiększenie retencji korytowej; modernizacja urządzeń melioracyjnych.
2. Rozbudowa i modernizacja systemów ujmowania i dystrybucji wody.

W prognozie na stronach 37- 43, w tabeli pt. „Analiza potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na środowisko (efekt docelowy)” jest zawarta ocena wpływu zadań ujętych w POS na poszczególne komponenty środowiska, w tym również na wodę. W przypadku obu zadań stwierdzono pozytywny wpływ na wodę.

W harmonogramie rzeczowo – finansowym programu na lata 2015-2018 i w perspektywie do 2022 roku znalazło się zadanie nr 1 „poprawa małej retencji - modernizacja stawów wiejskich (Bułaków i Kaczagórka)”, oraz zadanie „rozbudowa i modernizacja systemów ujmowania i dystrybucji wody” , bez określenia zakresu.

W rozdziale 1.2.3. „Wpływ na środowisko wodne” w przypadku zadania nr wskazano na pozytywne oddziaływanie na warunki retencyjne. Nie odniesiono się do zadania drugiego, ponieważ nie jest znany zakres rzeczowy. Biorąc jednak pod uwagę to, że w tabeli „Analiza potencjalnych

oddziaływań planowanych zadań na środowisko (efekt docelowy)" wykazano pozytywny wpływ na środowisko wodne, prognozę uzupełniono o następujący fragment: „Zbiorowy system zaopatrzenia w wodę ogranicza wykonywanie indywidualnych studni, co zapewnia skuteczniejszą ochronę warstwy wodonośnej przed zanieczyszczeniem.”

Ad. 3.

Uwaga dotyczy analizy, oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania na powierzchnię ziemi zadania:

„Prowadzenie prac konserwacyjnych i regulacyjnych oraz zabezpieczenie koryt rzek, cieków, rowów; zwiększenie retencji korytowej; modernizacja urządzeń melioracyjnych.”

W harmonogramie rzeczowo – finansowym programu na lata 2015-2018 i w perspektywie do 2022 roku znalazło się ww. zadanie jako „poprawa małej retencji - modernizacja stawów wiejskich (Bułaków i Kaczagórka)”.

W prognozie na stronach 37- 43, w tabeli pt. „Analiza potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na środowisko (efekt docelowy)” jest zawarta ocena wpływu zadań ujętych w POS na poszczególne komponenty środowiska, w tym również na powierzchnię ziemi. W przypadku przedmiotowego zadania stwierdzono brak oddziaływania lub oddziaływanie mało znaczące.

W rozdziale 1.2.5. „Powierzchnia ziemi” wyjaśniono, że ochrona powierzchni ziemi polega na ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania, zachowaniu możliwości produkcyjnego wykorzystania, zachowaniu wartości przyrodniczych, a także kulturowych z uwzględnieniem zabytków archeologicznych. Z poprzednich rozdziałów wynika (str. 40), że modernizacja stawów sprowadza się do koszenia skarp i odmulenia dna, a tego typu działania nie mają wpływu na powierzchnię ziemi.

Ad. 4.

Uwaga dotyczy analizy, oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania na środowisko zadania:

„Prowadzenie sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych przez użytkowników”.

W prognozie na stronach 37- 43, w tabeli pt. „Analiza potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na środowisko (efekt docelowy)” jest zawarta ocena wpływu zadań ujętych w POS na poszczególne komponenty środowiska. W przypadku przedmiotowego zadania stwierdzono brak oddziaływania lub oddziaływanie mało znaczące na Naturę 2000, powietrze, klimat, zabytki, natomiast pozytywne na krajobraz, powierzchnię ziemi, wodę, różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny.

Rekultywacja to przywracanie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom (przede wszystkim leśnym i rolniczym) zdewastowanym i zdegradowanym przez działalność człowieka, zatem odnosi pozytywny skutek. Na terenie gminy jedynym udokumentowanym złożem jest złożo „Międzyborze”. Obecnie eksploatacja jest zaniechana. Teren zrekultywowany. Zadanie nie jest ujęte w harmonogramie rzeczowo – finansowym.

Ad. 5.

Uwaga dotyczy odniesienia się w przypadku oceny przewidywanych oddziaływań na krajobraz do Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20.10.2000 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98).

W prognozie wskazano zamierzenia inwestycyjne, które będą miały wpływ na krajobraz. Są to elektrownie wiatrowe oraz w niewielkim stopniu elektrownia fotowoltaiczna. W prognozie również napisano, że dla farm wiatrowych na terenie gminy Pogorzela, na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wykonano analizę urbanistyczno–krajobrazową. Według cytowanego opracowania nie przewiduje się negatywnego wpływu na krajobraz.

Biorąc powyższe pod uwagę podejmowane działania na terenie gminy ujęte w POS zapewniają ochronę krajobrazu zgodnie z definicją zawartą w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.

Wg cytowanego dokumentu ochrona krajobrazu oznacza działania na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Ad. 6.

Uwaga dotyczy analizy i oceny ustaleń projektu POS na klimat z uwzględnieniem zaleceń zawartych w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”.

W prognozie na stronach 37-43, w tabeli pt. „Analiza potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na środowisko (efekt docelowy)” jest zawarta ocena wpływu zadań ujętych w POS na poszczególne komponenty środowiska, w tym również na powietrze i klimat. Zagadnienia te zostały skomentowane w rozdziale 1.2.4. „Powietrze atmosferyczne, klimat”. Zagadnienia klimatu połączono z wpływem realizacji przyjętych działań na jakość powietrza atmosferycznego.

W prognozie zawarte jest nawiązanie do „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020” (str. 47).

Ad. 7.

Uwaga dotyczy analizy i oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania na środowisko budowy biogazowni.

Zadania polegającego na budowie biogazowni rolniczej nie ma w harmonogramie rzeczowo – finansowym programu na lata 2015-2018 i w perspektywie do 2022 roku. Na etapie programu nie jest znana lokalizacja oraz moc biogazowni rolniczej. Obecnie stosowane technologie pozwalają na wyeliminowanie negatywnego wpływu na środowisko.

W związku z wniesioną uwagą wprowadzono przedmiotowe zadanie do tabeli pt. „Analiza potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na środowisko (efekt docelowy)” na stronach 37-43 prognozy. Przewidziano pozytywny wpływ na powietrze i klimat. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych pozwoli na zmniejszenie ilości energii wyprodukowanej w konwencjonalny sposób, a tym samym wpłynie poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji SO₂, NO_x i pyłów do atmosfery, redukcję emisji gazów cieplarnianych, w tym CO₂, przeciwdziałając zmianom klimatu. Taka informacja jest zawarta w rozdziale 1.2.4. „Powietrze atmosferyczne, klimat”. W przypadku pozostałych analizowanych komponentów środowiska stwierdzono brak oddziaływania lub oddziaływanie mało znaczące.

Ad. 8.

Uwaga dotyczy analizy i oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania na środowisko budowy obwodnicy miasta Pogorzela.

W harmonogramie rzeczowo – finansowym programu na lata 2015-2018 i w perspektywie do 2022 roku znalazło się ww. zadanie „modernizacja i przebudowa układu komunikacyjnego: obwodnica Pogorzeli...”

Obwodnica Pogorzeli to zadanie inwestycyjne, które zgodnie z § 3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości powyżej 1 km inne niż wymienione w §2, ust. 1 pkt 31 i 32 cytowanego rozporządzenia są zaliczanie do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Dla przedsięwzięcia „Budowa z przebudową ulicy Zielonej w Pogorzeli” na długości łącznej 1117 m została wydana przez Burmistrza Pogorzeli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (znak: OŚ.6220-06/01/11 z dnia 23.03.2011r.). W aktualizacji POS uwzględniono to zadanie. Należy dodać, że Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gostyniu oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu wyrazili opinię o braku potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko. Obwodnica będzie śladem istniejącej drogi i negatywne oddziaływanie (krótkotrwale) może dotyczyć fazy realizacji. Wszystkie ww. informacje są zawarte w prognozie. Wpływ na środowisko przebudowy układu komunikacyjnego łącznie z obwodnicą potraktowano jako zagadnienie wspólne.

Ad. 9, 10.

Uwagi dotyczą punktów 1 - 8 wskazując na konieczność przedstawienia rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko w wyniku ustaleń projektu dokumentu w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem i wnioskami wynikającymi z tej analizy.

Program ochrony środowiska jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej gminy. W aktualizacji POS wymieniono działania inwestycyjne i pozainwestycyjne. Dla części zadań inwestycyjnych są dostępne informacje dotyczące inwestora, lokalizacji i zakresu inwestycji; w przypadku niektórych przeprowadzono ocenę oddziaływania na

środowisko. Informacje te są zawarte w prognozie. Ocena wpływu na środowisko poszczególnych zamierzeń zgodnie z Art. 52 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, została dostosowana do stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Uwagi dotyczące punktów 1-8 w znacznej części dotyczą znaczących oddziaływań na środowisko, a takich w przypadku omawianych zamierzeń nie stwierdzono. O oddziaływaniach negatywnych można mówić w fazie realizacji. Są to działania krótkotrwałe, odwracalne i zostały opisane w prognozie.

Ad. 11.

Uwaga dotyczy spójności danych zawartych w tabeli „Analiza potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na środowisko (efekt docelowy)” oraz informacji zawartych w części tekstowej.

Ww. zagadnienia zostały przeanalizowane pod kątem spójności; wprowadzono drobne korekty.

Ad. 12.

Uwaga dotyczy celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu.

W rozdziale I.3. prognozy „Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu” wymieniono dokumenty, które uznano za istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, a także wskazano, w jaki sposób cele zawarte w tych dokumentach zostały uwzględnione w aktualizacji POS.

Ad. 13.

Uwaga dotyczy streszczenia prognozy.

Streszczenie zawiera najistotniejsze informacje pozwalające na zrozumienie całokształtu podejmowanych działań, których celem jest ochrona środowiska oraz zapobieganie jego potencjalnym negatywnym zmianom.

Ad. 14.

Uwaga dotyczy rozdziału „Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.”

W rozdziale tym przeanalizowano istniejący sposób użytkowania terenu wskazując na istniejące zagrożenia środowiska, a także prognozując, jakie zmiany mogą nastąpić i jak można uniknąć zmian negatywnych.

Ad. 15

Uwaga dotyczy źródła danych dotyczących stanu JCWP.

W prognozie podano źródło: <http://pozn.n.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/wyniki-badan-i-oceny/monitoring-wod-powierzchniowych/rzeki/ocena-stanu-jednolitych-czesci-wod-za-rok-2014/>

Ad. 16.

Uwaga dotyczy aktualizacji aktów prawnych.

Zaktualizowano niżej wymienione akty prawne:

- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 139).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.).